

OECD-FAO Agricultural Outlook 2009

Summary in Slovak

Výhľad OECD-FAO v poľnohospodárstve na rok 2009

Zhrnutie v slovenčine

Stručný prehľad

- Makroekonomické prostredie pre tento strednodobý výhľad, založený na strednodobých hospodárskych plánoch OECD a Svetovej banky z decembra roku 2008, sa naďalej rýchlo vyvíja v dôsledku prebiehajúcej finančnej a hospodárskej krízy. Kvôli chaosu v ekonomickom prostredí musia byť základné plány interpretované veľmi opatrne. V správe je možný dosah tejto ničivej hospodárskej krízy na základné plány analyzovaný kvalitatívne aj kvantitatívne, napriek tomu, že hodnotenie celkového vplyvu súčasnej globálnej úverovej krízy a ekonomického úbytku na poľnohospodárskych trhoch presahuje rámec tohto Výhľadu.

- Nad očakávania silná reakcia v podobe ponuky poľnohospodárskych komodít v minulom roku, hlavne v rozvinutých krajinách, a značne nižšie ceny ropy vyústili do výrazne nižších cien komodít v porovnaní s vysokými hodnotami z rokov 2007–2008. Pretrvávajúce oslabenie všeobecného hospodárstva ešte viac utlmí ceny komodít na najbližšie 2–3 roky, ktoré sa následne posilnia pri hospodárskom ozdravení.

- Situácia sa líši v závislosti od konkrétnej komodity, ale priemerné reálne ceny (so zohľadnením inflácie) na najbližších 10 rokov sa stále očakávajú na hodnotách rovných alebo vyšších ako

počas dekády predchádzajúcej maximám z rokov 2007–2008. Priemerné ceny plodín sa odhadujú o 10–20 % vyššie (reálne hodnoty) v porovnaní s rokmi 1997–2006, pričom pri reálnych cenách rastlinných olejov sa očakáva až 30% nárast.

- V prípade reálnych cien mäsa sa neočakáva prekročenie priemeru z rokov 1997–2006, zatiaľ čo znížené spotrebiteľské príjmy na začiatku sledovaného obdobia budú stimulovať prechod na lacnejšie mäso a uprednostňovanie hydiny pred hovädzím mäsom. Priemerné reálne ceny mliečnych výrobkov budú v rokoch 2009–2018 pravdepodobne mierne vyššie oproti rokom 1997–2006, čo je spôsobené nárastom cien energií a rastlinných olejov, pričom najvýraznejší, 12-percentný nárast zaznamená priemerná cena masla.

- Napriek významnému vplyvu globálnej finančnej krízy a ekonomického poklesu na všetky sektory hospodárstva sa očakáva, že poľnohospodárstvu sa bude relatívne dariť, vďaka relatívne vysokým príjmom v poslednom období ako aj od príjmu nezávislému dopytu po potravinách.

- Globálne ekonomické vyhliadky sú momentálne pesimistickejšie ako v predchádzajúcej časti roka, keď sa tento výhľad pripravoval. Preto tento výhľad obsahuje aj špeciálny prehľad pružnosti poľnohospodárstva voči hospodárskej recesii. Analýza napovedá, že znižovanie cien v poľnohospodárstve, výrobe a spotrebe spojené s nižšími príjmami bude zrejme len mierne, kým dôjde k obnove v priebehu 2–3 rokov.

- Tento špeciálny prehľad umožňuje zhodnotiť ešte hlbšiu a dlhšiu recesiu s nižším HDP a príjmami v porovnaní so základným výhľadom. Najvýznamnejší bude ovplyvnený dopyt po nákladnejších živočíšnych produktoch, ako hovädzie mäso, bravčové mäso a mliečne výrobky. Ceny bravčového mäsa by mali byť o približne 9 % nižšie, ako sú uvedené v základnom výhľade. Pokles cien plodín a biopalív spojený so scenármi nižšieho HDP bol iba polovičný oproti poklesu živočíšnych produktov. Spomedzi obilnín najcitlivejšie reagovali na nízky HDP ceny kukurice, čo bolo spôsobené jej primárnym využitím ako zložky potravy a nie biopalivovej suroviny.

- Špeciálny prehľad tiež zahŕňa prieskum vplyvu otrasov na finančných trhoch a hospodárskej krízy na poľnohospodársky obchod, od vstupných dodávateľov až po predaj. Zatiaľ sa zdá, že tento sektor odoláva recesii celkom dobre. Nižšie sektory však majú problémy s dostupnosťou úverov. Finančné obmedzenia v obchodovaní majú na firmy významný vplyv, a ak by mali tieto prísne úverové podmienky na trhoch pretrvať, ohrozí to viabilitu firiem. Dostupnosť úverov sa vníma ako kľúčová otázka, obzvlášť z pohľadu malých poľnohospodársko-potravinárskych firiem v skúmaných krajinách OECD ako aj mimo OECD.

- Špeciálny prehľad tiež skúma citlivosť cien v poľnohospodárstve na ceny ropy. Ceny energií a poľnohospodárskych komodít sa stali vzájomne závislejšie popri industrializovanom farmárčení, vyššej miere spracovania a prepravy ako aj vzniku priemyslu biopalív (obzvlášť pre kukuricu, olejnaté semená a cukrové suroviny). Ceny ropy sú vysoko kolísavé a niektoré plány značne prevyšujú plány v tomto výhľade.

- Cena ropy v strednodobom očakávaní použitom v základnom výhľade je asi o 60 % vyššia ako priemer v rokoch 1997–2006 v reálnych hodnotách a mierne sa zvyšuje smerom k 70 USD za barel na konci sledovaného obdobia. Ak by cena ropy narástla nad 90 až 100 USD alebo viac za barel, čo je úroveň z minuloročného Výhľadu, poľnohospodárske ceny by významne stúpili. Najvýznamnejší by bol vplyv na plodiny spôsobený hlavne zníženou produkciou plodín s vyššími vstupnými nákladmi, ale aj vyšším dopytom na biopalíkové suroviny.

- Trhy s biopalivami sú čoraz viac závislé od ich využitia v dôsledku nariadení vlád, ale vyhliadky sú neisté kvôli nepredvídateľným faktorom, ako sú budúce trendy v cenách ropy, zmeny v politických zásahoch a vývoj v technológiách druhej generácie. Biopalivá budú bojovať s relatívne nízkymi cenami fosílnych palív, kým zotrávajú ceny ropy v cenovom rozmedzí 60–70 USD, čo sa v tomto Výhľade poväčšine predpokladá, aj keď politiky podpory biopalív majú vplyv na ceny a výrobu etanolu a bionafty. Plánované rýchle rozšírenie výroby biopalív, ktoré by splnilo ich povinné využívanie, bude mať naďalej inflačný vplyv na ceny surovín ako pšenica, kukurica, olejnaté semená a cukor.

- Po začatí ekonomickej obnovy bude aj naďalej väčšina rastu poľnohospodárskej výroby a spotreby pochádzať z rozvojových krajín. To je vidno hlavne pri živočíšnych produktoch, kde sú hlavnými hnacími faktormi rast populácie a príjmov spolu s trendom zvyšovania živočíšnej proteínovej stravy a prebiehajúcou urbanizáciou.

- Takmer pri všetkých komoditách prekračuje plánovaný rast importu a exportu rozvojových krajín rast v krajinách OECD. Pokračujúce posilňovanie obchodovania po línii Juh-Juh je kľúčovým prvkom tohto Výhľadu. Krajiny OECD však budú naďalej dominovať exportu pšenice, nespracovaného zrna a všetkých mliečnych produktov.

- Kľúčovým zameraním minuloročného *Výhľadu* bolo vysoké zvýšenie cien potravín spojené s nárastom cien komodít. Zatiaľ čo ceny komodít odvtedy klesli, ceny potravín zostali v mnohých krajinách vysoké. Inflácia cien potravín sa však znížila. Počas 3- a 6-mesačných období pred februárom 2009 sa zrýchľoval pokles indexov cien potravín vo veľkom počte krajín.

- Podľa najnovšej práce FAO, využívajúcej dlhodobé predpoklady stavu populácie a príjmov, sa potrebuje globálna produkcia potravín zvýšiť do roku 2030 o viac ako 40 % a do roku 2050 o viac ako 70 % v porovnaní s priemerom z rokov 2005–2007. Stále existuje veľké množstvo pôdy k dispozícii na poľnohospodárske využitie. Približne 1560 miliónov hektárov by sa mohlo pripojiť k súčasným 1,4 miliardy hektárov obrábanej pôdy. Viac ako polovica tejto ďalšej dostupnej pôdy sa nachádza v Afrike a Latinskej Amerike. Tieto regióny predstavujú väčšinu dostupnej pôdy, ktorá je najvhodnejšia pre produkciu dažďom zavlažovaných plodín. Historické rozširovanie ornej pôdy je však pomalé a zapojenie väčšej marginálnej plochy do výroby môže vyžadovať vysoké investície a nižšie priemerné výnosy, čo môže znamenať sociálne a environmentálne náklady.

- Rastlinná a živočíšna výroba z dlhodobého hľadiska naďalej rastie, aspoň v najproduktívnejších oblastiach, a existuje výrazný potenciál na ďalší rast v nasledujúcich 10–20 rokoch. Využitie tohto potenciálu vyžaduje vývoj a prijatie nových technológií, ale rast verejných výdavkov na poľnohospodársky výskum sa spomaľuje. V mnohých regiónoch, ako je Stredná a Východná Európa alebo Subsaharská Afrika, možno produktivitu výrazne zvýšiť pomocou už existujúcich technológií prostredníctvom lepšieho prístupu k vstupom, rozvoja infraštruktúry a rozširujúcich služieb.

- Poľnohospodárstvo zaberá viac ako 40 % spotreby vody v krajinách OECD a jej využívanie rastie. Zavlažovanie predstavuje 99 % tohto využitia a veľké rozvojové krajiny ako Čína a India majú veľké zavlažované plochy. FAO predpokladá výrazné spomalenie rozširovania zavlažovaných oblastí a zvyšovanie závislosti budúcej poľnohospodárskej výroby od dostupnosti vody.

- Klimatické zmeny sú taktiež dôležitou premennou s vplyvom na výrobné možnosti. Určite zvýšia riziko nedostatku vody ale aj výskyt a závažnosť záplav a pravdepodobne posunú hranice výroby.

- Za týmto celkom pozitívnym výhľadom z hľadiska trhov s poľnohospodárskymi komoditami sa skrýva problematickejší pohľad na hlad a nedostatok potravín asi jednej miliardy ľudí. Nedostatok potravín sa netýka len vyriešeni krátkodobej dostupnosti; ide aj o vyriešenie dlhodobých otázok znižovania chudoby a ekonomického rastu. Vyššie investície do poľnohospodárstva, efektívnejšia rozvojová pomoc a reformy obchodnej a domácej politiky – to všetko je súčasťou riešenia.

© OECD 2009

Toto zhrnutie nie je úradným prekladom OECD.

Rozmnožovanie tohto zhrnutia je povolené iba za predpokladu, že bude uvedené autorské právo OECD a názov originálnej publikácie.

Viacjazyčné zhrnutia sú preloženými výňatkami z publikácií OECD, pôvodne uverejnených v anglickom a francúzskom jazyku.

K dispozícii sú bezplatne v on-line kníhkupectve OECD: www.oecd.org/bookshop/

Viac informácií získate v Divízii autorských práv a prekladov OECD Riaditeľstva verejných záležitostí a komunikácie: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštívte našu webovú lokalitu www.oecd.org/rights/

